

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

47 Pietatis in Deum seu religionis faces subditis præferre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

catalogum ciuium inconsiderata admissio: oco
tamē peregrini habēdi, quod Cicero aduersarij
suis respondet, quorum iam & nomen, & honor
vrbi inueterauit, & hominum fama, & sermo
bus; neq; patiuntur se ab alijs verborum iactan-
tia inani superari, nisi virtute vincantur. (Pro
Sylla.)

SIGNVM XLVII.

Pium esse
in Deum.

PIETATIS IN DEVM, SEV RE-
ligionis faces subditis praefere.

ALiqua Sceptra Regum in summo omnia
re imagine Ciconia, (symbolo pietatis) in
imo Hyppopotami, (symbolo violentiae) ad-
dicandum Regem pietatem cum iustitia conser-
gere debere. *Alex. ab Alex. lib. 1. cap. 18.*
1. Ipse Deus *Deut. 17. 18.* de Rege constituit
legem tulit: Describet sibi Deuteronomus
gis huius in volumine, accipiens exemplar
cerdoribus Leuiticę Tribus, & habebit secum,
getque illud omnibus diebus vitae suae, ut discat
timere Dominum Deum suum, & custodire
remonias eius. (*Vide Signum 31.*) Post obitum
rō Moysis, sic Deus alloquutus est Iosue: (*cap.*
6.) *Confortare, & esto robustus valde, ut custodias
& facias omnem legem, quam praecepit tibi
ses seruus meus. Ne declines ab ea ad dextram,
ad sinistram, ut intelligas cuncta, quae ego
cedat volumen legis huius ab ore tuo, sed memora-
beris in eo diebus ac noctibus, ut custodias, & facias
omnia, quae scripta sunt in eo. Gloria tua
Deum pietas in regis honoribus inuoluitur.*

nostra ciuitas duxit. Et: Non dubitarunt patri
Imperia seruire.

6. Plato non vult quenquam Magistratum esse
gi, nisi pius extiterit, & diuinis opera studiose
derit. (3. de leg.) *augusto* mādāt *Mecenas*, vt Deos
semper & ubiq; colat, & Edictis prouideat, vt alij
quoq; colāt: quōd non verisimile sit, quenquam
aliud aliquid magni facturum, qui Deos contemp-
pserit. (*Dion lib. 53.*) *Isocrates* vult operam dan-
dam esse, vt Rex seipsum quā optimum ac ius-
tissimum praebeat, quōd maior spes sit talium
vota Deos potius audituros, quā eorum, qui
multas victimas prosternunt. (*ad Nicoclem.*)

7. Et non potest Magistratus esse iustus, nisi
extiterit pius atque religiosus: quia facile de-
re solet à iustitia, qui in causis non Deos, sed ho-
mines pertimescit. (*Chrysostr. in Hom.*) Quinetiam
Tyranno curandum est, vt Deum ac religionem
colere videatur: quia talium iniurias homines
minus metuunt, (seu non metuunt aliquid iniu-
stum ab eo pati: neque his insidias struunt, (vt
in eos non insurgunt) quia Deum adiutorem ac
defensorem habere statuunt. (*Arist. 5. Pol. 11.*)

8. Subditi quoque vehementer ad religionem
excitantur, cum Magistratum suorum pietatem
vident: quia magis exemplis, quā legibus reguntur,
& vita Principum ipsis censura est. (*Plat. in
Nicia.*) Oportet Principem moribus imperare
docere, ait *Pittacus apud Stob.* Si subditi multa
sunt vitæ, etiam inobedientes sunt: nam peccata
quisque asperrimè rectorem patitur. (*Salust. ad
Casorat. 1.*) vt contra, vbi homines Deum colunt,
Principib⁹ obtemperare studēt. (*Xenoph. 3. rer. Graec.*)

9. Adhæc vera autoritas paratur, (*Isocr. in Sphaer.*)

acquiritur vera felicitas, successus rerū pro-
 ter. Neque enim sine Deo vir esse bonus potest,
 ne potest quisquā supra fortunā exsurgere, nisi à
 Deo adiutus fuerit. (*Seneca epist. 74.*) Omnia pro-
 spera eueniunt Deos colētibus, aduersa aspernā-
 tur. (*Liu. lib. 5.*) Cicero (*Orat. de Aruspiciū resp.*)
 dicitur Romanos, non numero Hispanos, non ro-
 mare Gallos, nō calliditate Pœnos; sed religione
 pietate omnes gētes ac nationes superasse. Ni-
 lēst, vnde facilius amorem sui apud populum
 habuerit Magistratus, quā per pietatem. Cæterę
 virtutes (*Val. lib. 3. cap. 4.*) admirationis multum,
 pietas etiā amoris meretur plurimum.

Apud Ethnicos Reges ipsi curam Sacrificio-
 rum magnificē celebrandorum (tanti apud eos
 religio) gerebant: & multis locis Reges etiā
 sacrificiū gerebant: vt Reges Syriæ, & Palæsti-
 nę. (*Dionys. Cass. lib. 37. hist.*) & Octavius Augu-
 stus. (*Sueton. cap. 31.*) & Romani Regem Sacrifi-
 ciorum crearunt. (*Liu. lib. 2. Dion. lib. 5.*) Sic Mel-
 chisedech fuit Rex & Sacerdos: (*Genes. 14.*) Sa-
 ule Dux populi; & Sacerdos. (*3. Reg. 15.*)

Vt Numa Pompilius 2. Rex Roman. populam
 religione molliret, sacra plurima instituit,
 quoties hæc peragerentur, præconis voce pro-
 nunciari iussit: Hoc age. (*Liu. lib. 1. Plur.*) Plinius, de
 Religione, & vtilibus legibus domuisse, suumque
 regnum ita formasse, vt pendente eius regno,
 nemo illi bellum mouerit. Quos ratio ab innata
 feritate & barbariē non poterat, eos Religio ad
 humanitatis officia reduxit. Populus sine Reli-
 gione in officio contineri non potest.

Senatus Romanus tanti fecit Religionem, vt
 quoties-

quotiescunque à Magistratu esset coactus, hoc ipsum, quod primò proponebatur, ad Religionem pertineret, nullaque, quanquam grauior, causa, vel quæ celeritatem requireret, morem hunc anteuerteret. *Varro.*

13. *Scipio Africanus* nihil prius coepit, quam locus in cella sedisset, diuinamque mentem accipisset. (*Liui. lib. 6. Plin. de Viris illust. cap. 49. lib. 1. cap. 3.*)

14. *Athenienses* primo anni die in Senatum venientes vnà solemne quoddam Sacrificium faciebant, quod *εστία* nominarunt, votaque pro Rep. suscipiebant. *Sigon. de Rep. Athen. lib. 2. cap. 2.*

15. Postquam *Alexander Magnus* manserit, ante omnia Dijs sacrificare est solitus. (*Plut.*)

16. Nihil est æquius, quàm Magistratum, cuius afflatu ad dominationem euectus est, et Dominum, & Imperij sui auctorem, colere, & venerari. Hinc *Agapetus Diaconus* sic in oratione *Iustinianum Imp.* Sceptrum Imperij cum à Deo suscepisset, cogitato quibusnam modis placebit, qui id tibi dedit: cumque omnibus hominibus ab eo sis prælatus, præ omnibus eum honorare festinã. *Baron. Tom. 7. Idem Iustinianus* ait: Deo auctore nostrum gubernante Imperium, quod nobis à cælesti Maiestate traditum est, & beatè feliciter peragimus, & pacem decoramus, & Libertus Reip. sustentamus, & ita nostros adiutorium, & Dei Omnipotentis erigimus adiutorium, neque armis confidamus, neque nostris milicibus, neque bellorum ducibus, vel nostro ingenio, sed omnem spem ad solam referamus Summæ Tri-

etis promidentiam, vnde & Mundi totius Elemē-
processerunt, & eorum dispositio in Orbem
errarum producta est. (de dig. conceptione.)

Agēsilaus Dux Lacedæm. ad eam Religionem erat
addictus, vt Delubra, etiam in hostico sita, vene-
retur, ab ijsq; vim militum & iniuriam absti-
neret: existimabat enim Diuina auxilia non mi-
nus in hostili, quàm amico in solo imploranda
esse. Xenoph. de laud. Agēsil.

Quantum ex cultu Diuino Constantinus, &
Carolus, cognomento Magni, Carolus Martellus,
Carolus auus, Alphonsus II. Legionis, & Castellæ
Caroli, Rudolphus denique Comes Habsburgensis,
Imperium sibi & suis firmarint, amplificarint, &
posteros longa serie transmiserint, copiose
testantur Historici. (Vide S. Augustin. 5. de Ciuit. Dei
cap. 5. Nueph. 7. cap. 46.) Ipse enim Deus felicitatem
sui cultoribus promittit his verbis: (1. Reg.

Quicumque honorificauerit me, glorificabo
eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.

Struebat insidias Arcadio Imp. (quod sibi fa-
ctus Imperium consensu barbarorum raperet)
Præfectus Prætorio: sed illas euasit; in-
uenit alioqui, Imp. pietate. Nam ipsis Imperij
incomparabilis parentis maximè pij vestigijs insi-
dit, quo tempore aduersus impietatem & hæ-
reticam prauitatem solerti studio leges arma-
uit, vidit occultum hostem, & execrandi sce-
leris architectum scèdissimè trucidari, barbaras
gentes, quibuscum conspirarat, passim dissi-
pauit. Baron. Tom. 5.

De Iosaphat Rege dicitur, 2. Par. 17. Fuit Do-
minus cum Iosaphat: quia ambulauit in vijs David
patris sui primi, & non sperauit in Baalim, sed in

Deo patris sui, & perrexit in preceptis illius, & non iuxta peccata Israel, confirmavitq; Dominus Regnum in manu eius, & dedit omnis Iuda moneta Iosaphat, factaq; sunt ei infinita divitiae, & multa gloria.

21. Simulatque David inauguratus fuit, (1. Reg. 6. & 7.) de reducenda Arca, Temploque edificio piam cogitationem suscepit, moribundam autem ad filium Salomonem dixit: Proficere poteris, si observes mandata, atque iudicia, quae precepit Moyses.

22. Salomon, parentis preceptis obtemperans, Sapientiam à Deo precatur, Dei Templum magnificum exstruit, religionem amplificat, millia Levitarum constituit: (1. Par. 22. 23. 2. Par. 3. & c.) at postquam mulieres paganas & idololatras deperire coepit, & idola earum venerari, iratus Dominus dixit: *Disrumpens scindam regnum tuum, & c.* 3. Reg. 11. & 12.

23. *Nabuchodonosor* quia se Principatum à Deo habere non cognovit, in feram est cōversus, docet. Contra quia *Carolus Magnus Francorum Rex* à facie Signum Crucis Christi humiliter deservabat, magnas virtutes est consecutus. *Platina* in eius vita. *Lupoldus Episcopus Bambergensis* (claruit Anno 1340.) scripsit de veterum Principum Germanorum erga Religionem zelo. *Baptista Egnatius* de Cæsaribus vsq; ad Carolum V. claruit Anno 1540.

24. *Imp. Senex* hoc extremum extremi temporis, quo naturæ concessit, elogium fuisse fertur. Turbatam Remp. ubique accepi, pacatam exco Britannis relinquo: senex & pedibus æger sum Imperium Antoninis meis relinquens, si boni erunt; imbecillum, si mali. *Spartian.* Senex

hae prudentissimus Imp. Imperium haud diu-
 tarium ei fore, qui virtutem relinquens, ad
 impietatem prolaberetur: fortuna enim, vt
 plurimum, cum moribus immutatur, ait *Sal-*
lost.

15. *Alphonsus Aragonum Rex* dixit eos-demum
 magnificendos Principes, qui pietatem atque
 iustitiam probè excolerent: in quo enim istæ
 virtutes, eius imperium æquo omnes animo
 patiuntur, illiusque moderatiōni sese etiā sponte
 subiiciunt. *Panorm. 1. de gest. Alphons.* E contra-
 rio, si pietatem remoueris, nihil proderunt ex-
 ercitus, (ait *Niceph. lib. 14. cap. 2.*) equi, satelli-
 tes, ensium vis, virorumque innumerabiles co-
 stis, quò minus in ipsum & imperium eius insut-
 gant.

16. Vt corpora inferiora motui caelestiu sphae-
 rarum, propter naturæ nobilitatem volentes pa-
 tētia libenter inferiores se Principi subiiciūt,
 quem pietatis & virtutum radijs micantem vi-
 dent. Hinc *Theodosius* moriens, nihil aliud filijs
 mandauit, quàm vt veram pietatem integram
 seruarent, per quam eos asseuerauit pacem ha-
 bituros, & bella sopituros, trophæaque excita-
 turos, & victoriam à Deo consequuturos. *Ni-*
ceph. lib. 13. cap. 1.

17. Contra impietas certa est ruina Principum
 & Magistratus. *Mithridates*, Artabani primi Par-
 thorum Regis filius, ob impietatem à suis Par-
 this circumscriptus & deiectus fuit. *Ioseph. lib.*
1. cap. 3. Strab. 16. C. Caligula apud Romanos
 ob impietatem & alia vitia interfectus fuit. *Vi-*
lly sauitia & summa impietas hostes eò ade-
 rit, vt minutissimis iētibus excarnificatum

Bbb 2

& con-

& confectum, vincto in Tyberim traherent. *Sueton.* Quia *Richardus II. Anglia Rex*, reiecta omni pietate, multis se flagitijs inuoluit, quamuis ea conaretur falsis virtutum imaginibus tegere, ad extremum tamen, orta rebellionē, regnis exutus, summa in miseria decessit. *Popul. Virg.* Idem obtigit *Henrico VI.* iisdem simulationum vijs insistenti. Idem *Polyd. Henricus III. Angl.* vulpis in morem versipellis cuncta miscuit, perturbauit, confudit, ac tandem spoliatus Imperio, vita infelicissimè migravit. Rectè ergo ait *Tacitus, lib. 10. Annal.* Clarum testarum quæ exemplis est, quòd homines felicitatem assequantur pietate, benignitate in alios, & bona de se opinione. Iidem, cum adepti quæ voluerant, ad iniurias & impotentiam in imperijs delabuntur, sit meritis simò, vt vnà cum imperantium mutatione ipsi subditi se & affectus mutent.

28. *Ethnici Romani Principes*, nutu Dei regi cidentes rerum euentus, pacis belli quæ consilia ad ipsum referabant. Bello gerendo magis sacrificijs, quàm armis expediendis erant intenti. In quo *Numa* (Rom. secundi Regis) exemplum sequebantur, cui cum diceretur à quopiam: *Holita, o Numa, bellum contra te comparant: at ego, inquit ille ridens, sacrificio. Hostium vires indicans magis Dei opè, quàm proprijs viribus debilitari. Deus enim probitati fauet, & est impijs infensus. Victoria ipsa & virtus, qua paratur, in Diuinis beneficijs numerantur.* *Ioan. Marian. lib. de Regg. & c. cap. 14. Bapt. Fulgos. lib. 1. ait: Ethnicium religio à veri Dei cultu plurimum abest, tamen cum melioris cognitionem nullam haberent, laud incredibile videtur, Deo ipsi imitari.*

ali non ea, quæ ipsi vel colebant, vel credebant; sed ipsorum, in eo, quod rectè se credere arbitrabantur, ardens studium, singularemque obseruantiam non ingratis fuisse; id quod multis portētus, pœnisque aduersus religionis violatores ostendebatur.

39. Cùm Magistratus in singulis Prouincijs, ex Imperatorum (quatuor tunc in Romani Imperij gubernandi societate iungebantur: 1. *Diocletianus*, 2. *Maximianus Hercul.* 3. *Constantius Chlorus*, & 4. *Galerius Maximinus*) mandato pios passim inhumanè & grauius persequerentur, & Sãcti Martyres, qui in Imperatorum Palatijs versabatur, primi omnium certamina pro pietate obirent, ignemque, ferrum, vastos maris gurgites, omnia denique mortis genera, summa cum animi sinceritate & tolerantia subirent, vsque eò, vt breui Imperatorum Regiæ sanctis viris essent omnino orbatæ: (quæ res auctores maleficii clementi Dei obtutu curationeque prorsus priuatur: quippe qui, dum homines pios insectarentur, etiam eorum preces, quas pro ipsis fuderant, insectati sunt, & abegerunt) soli *Constantio* (*Chloro*) sapiens quædam & solers animi occurrit cogitatio, & facinus designat, & auditu stupendum, & actu summo opere admirandum. Nam illis, qui in Regiæ ipsi inferuiebant, libera data optione, quæ etiã illis, qui aliquem dignitatis gradum in familia eius obtinebant, delata fuit) hanc tulit conditionem, vt vel dæmonibus immolando, in regiam haberent potestatem tum apud ipsum suam aula, cum morandi, tum consuetis honoribus perfruerentur, si minus hoc exsequeretur, aditu ad ipsum vel prohiberentur, & à consuetudine ipsius ac fami-

*Periculum
facit pietas
& constantie Pro-
cerum in
sua aula,
studium co-
lendi ido-
simulans.*

liaritate penitus repellerentur, reijcerenturque,
(Vide in Theatro locum de Persecut. piorum.) Postquam igitur in duas partes dirempti fuerunt, alijque in hanc, alij in illam segregati, illico singuli, quo animo essent & instituto, perspicue ostēderunt. (Alij Christianam religionem probabant, alij Diuina presentibus bonis anteferebant; alij prompti ad sacrificia Deorum Ethnicorum prosilierant; alij honores, vitam, fauorem Imp. opes, clientelas, suam suorumque; incolumitatem Christi causa amittere parati erant.) Ibi tum admirabilis ille Constantius, commento, quod celatum erat, statim post patefacto, quorundam timiditatem & nimium amorem, quo se suamque vitam complectebantur, vehementer corripuit: alios, ob sinceram & integram erga Deum mentem, approbavit plurimum. Illos deinde, siquam Dei proditores, Imperatoris seruitio indignos censuit: Quomodo enim, inquit, fidem erga Imperatorem seruare poterunt inuiolacam, qui aduersus Deum Opt. Max. perfidi esse manifeste conuincuntur? Quapropter hos procul a Regni suo domicilio statuit amandandos; illos vero, qui, veritatis testimonio, digni Deo fuere comprobati, similes erga Imperatorem fore affirmans, stipendios suos, & ipsius Regni custodes constituit: inquit, id genus homines in principibus numerandos esse, multoque pluris quam aëria, ingenti thesauro referta, merito estimandos. *Euseb. lib. 1. de Vit. Constantini, cap. 9. & 10. Socrus lib. 1. cap. 6. & Baron. Tom. 2. Annal. Anno Christi 304. Vtinā Exemplo huius Imp. Principes Veritanti essent in fidem, mores, dicta, & facta sacra*

*Negabat
 735 & xi-
 585 700
 600 sibi si-
 deles fore:
 eos vero sibi
 fidos fore
 non dubi-
 tabat, qui
 egregia erga
 Deum fide
 erant.*

ministrorum, & eos familiaritate sua dignarentur, qui in auita nostrorum Maiorum fide manēt constantes, & nec minis, nec pollicitis, nec metu suppliciorum ab ea possunt auelli.

Idem *Constantius*, cū iam longo temporis ratio eximia & spectata satis Regiæ virtutis indicia dedisset, tandem repudiata penitus impietate in varijs colendis Dijs superstitione, Deum omnium moderatorem vltro agnouit, & sanctorum virorum precibus suam firmè munivit familiam, & reliquum vitæ cursum expeditum, perturbatione vacuum, magna cum laude transegit, & quod vulgò beatum prædicant, neque quidquam moleste habuit molestiæ, neque alteri aliquando exhibuit. Sic igitur omne tempus Regni constans & tranquillum liberis & coniugi, cū tota familiarum turba præstitit, omnemque suam familiam vni Regi Deo consecrauit, adeo vt multitudo, quæ intra Regiâ ipsam coiuerat, nihil ab Ecclesiæ forma distare videretur, in qua inerat Dei ministri, qui continuos cultus pro Imperatore etiam tum obierunt, cū piorum genus & vero Deo inseruentium alibi apud Gentilium multitudinem ne nominari quidē absq; periculo poterat. Ob quas res nō adeo diu post Deus illum egregie remuneratus est, sic vt iam in Imperij gubernatione primas facile obtineret. *Euseb. ibid. cap. 11. 12. 13. 14. 15. & Baron. ibid. Anno Christi 306.*

21. Huius Constantij filius *Constantinus Magnus* Imp. nihil magis voluit filijs suis commendatum, quàm vt opibus omnibus, adeo ipsi Imperio, Dei sanctæq; Religionis cultū anteponerent. *Euseb. lib. 2. de Vita Constantini cap. 25. & seq.* Cū autem Deum, quem pater sanctè adorauerat, solū

obseruandum colendumque statuisset, eius opem precibus implorauit, eumque obtestatus est, ut eum, quisnam esset, illi uellet significare, tum ut dexteram suam negotijs proposi is porrigeret. Cùm ista precaretur, & obnixè flagitaret, circa meridionalis Solis horas, die iam in pomeridiano tempus paululum declinante, in cælo supra Solem trophæum Crucis ex lucis splendore figuratum, ac scripturam additam uidit, sic dicitur: *in rēro uixit: in hoc uince.* (Hanc historiam uerè ita contigisse, ipse Imp. iureiurando confirmauit Eusebio, qui eam describit. *Artemius*, apud *Metaph. 20. Octob.* ait se uidisse hanc Crucem, uereis litteris significasse Constantino uictoriam aduersus Maxentium.) Admiratio ingens ipsius & totum exercitum, qui eum quopiam sterfacientem comitabatur, atque adeo huius prodigij spectator factus erat, incessit: atque eum dum multumque, quidnam ostentum illud sibi uideret, cogitantem, oppressit nox. Ibi ei dormienti Christus Dei cum signo in cælo monstrato uisus est, præcepitque, ut exemplari, ad imitationem illius signi, quod in cælo apparuerat, fabricato, eo tantquam præsidio in prælijs cum hostibus committendis uteretur. Hoc quia Imp. fecit, ac (Dei sacerdotibus sibi tanquam assessoribus adscitis) Christum omni genere cultus & obseruantiæ uenerari decreuit, Maxentium deuicit, & ceteris bellis, quæ deinceps gessit, par felicitas adfuit. *Euseb. de uita Constant. lib. 1. cap. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. Sozom. lib. 1. cap. 3. 4. Baron. Tom. 3. Annales Christiani 312.*

*Constanti
num Crucis
cultor, La
bari (signi
militare)
Cruce ornat.*

32. Cùm Iouianus Imp. experientia didicisset Imperium propter iram Diuinam in Iuliano,

ante ipsum regnauerat, accensam, acerbè af-
 ctarum fuisse, abiecta omni cūctatione scripsit
 Præsides Prouinciarum, vti ad Ecclesias fre-
 quenter conuenirent, Diuinum Numen studiosè
 colerent, docerentque suos solam Religionem
 Christianam verum Dei cultum in se complecti.
 Porro Ecclesijs, & Clericis, viduis & virginibus
 immunitatem reddidit, & si quid aliud vel ad cō-
 modum, vel ad honorem Religionis nostræ à
 Constantino ac liberis suis aut donatum, aut lege
 sancitum fuisset, postea autem à Iuliano illis ab-
 eum. *Sozem. lib. 6. cap. 6. Baron. Tom. 4. Anno*
Christi 363.

Valentinianum Seniore Imp. pietas Chri-
 stiana apud Deum & homines plurimum com-
 mendauit, & post impium Imp. Iulianum euexit,
 ne pareret, militia exui, & in exilium relega-
 delegit. *Vide in Triumpho Virtutum locum de*
Religione.

Dauid Rex Iudæorum, cū rerum gestarum
 gloria omnibus, qui in Iudæa regnauerant, præ-
 ferretur, non erubuit, dum Arca à Leuitis porta-
 tur, omni Regiæ dignitatis ornatu deposito, &
 sicut in libro lineo sumpto pedes incedere, saltare, lū-
 care, & quasi vnus è plebe incundis gesticulatio-
 nibus vti, donec illa in urbem inuecta sub taber-
 naculo, quod ipse tetenderat, venerabiliter col-
 latur. Ex quanta autem in Deum pietate,
 tantoque amore ea Regis exultatio proueniret,
 nichil vxoris suæ poenā testatur, quæ quondam
 arralis leuitatis illum arguerat, Deo vlciscen-
 perpetuæ sterilitatis damnum tulit. *Marulus,*
lib. 5. cap. 1.

Imp. Iustinianus, præteritorum doctus exē-
 plo,

*Christiana
 Religionis
 cultum à Iu-
 liano Apo-
 stasa pro-
 scriptum, in
 pristinum
 restituitur.*

plo, debellari à Deo feliciter hostes, cum impie pro religione laborat, Anno 535. missus Belisariū ad Gothicam expeditionem, seu perditibile bellū Gothicum auspicaturus, primum in totis incūbit virib⁹, vt quæ in ipsa Cōstantinopolitana ciuitate aduersus Sacros Canones, probatamq; consuetudinē in Ecclesiarū detrimentū, ac Diuini cult⁹ dispēdiū videret admitti, corrigeret.

36. Cū resurgētis Imperij Hispani fundamēta aduersus Mauros ponebantur, *Ferdinandus Antolnus Garsia*, *Ferdinando Castellæ* Comes Mauris, qui Gormatiū vsq; processerant, cōmū repentino metu profecto, rei Diuinæ procuratō causa, in templo ipso sub conflictum rehit. Ea pietas quā grata Numini esset, miraculo et indicatum. Eius enim specie quidā, genius bonus, inter primos tanta virtute dimicauit, vt eius diei victoriā Antolino potissimū tribuatur: recentes notæ sanguinis in equo & in armis visæ miraculū confirmāunt, req; omni pro Antolini innocentia, qui domi metu ignominia latitabat, & virtus illustrior euasit, pro ignominia, quā verebatur, laudē retulit. Is susceptæ pæntis fructus exitit. *Ioan. Marian. lib. 2. cap. 14.*

Pium innocentia & religio Deo sunt cura.

SIGNVM XLVIII.

PIVM ESSE IN DEIPARAM
Virginem, aliosq; Sanctos.

Quantis donis & muneribus pium suum actum in Diuam Virginem multi Principes qui Belgicæ præfuerunt, testati sint, copiose commemorat *Iustus Lipsius* in *Miraculis Diuæ Virginis Hallensis* cap. 35. inter cætera ait: *Philippus*